

Czym jest współczesne uzdrowisko? Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce i jego aktualny stan prawny

Joanna Walaszczyk

Prezes Uzdrowiska Łądek-Długopole S.A.

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Czym jest współczesne uzdrowisko? Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce i jego aktualny stan prawny

Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce to zorganizowana działalność polegająca na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia uzdrowiskowego, albo rehabilitacji uzdrowiskowej. W uzdrowisku świadczenia te realizowane są przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, albo poza uzdrowiskiem w szpitalach i sanatoriach urządzonych m.in. w podziemnych wyrobiskach górniczych, przy wykorzystaniu warunków naturalnych, takich jak: właściwości surowców leczniczych, właściwości lecznicze klimatu / mikroklimatu, a także towarzyszące zabiegi z zakresu fizjoterapii.

Źródło: Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych. (tj. Dz. U. 2017 poz. 1056)

Zgodnie z aktualnie obowiązującym stanem prawnym do szpitala uzdrowiskowego kierowani są pacjenci, których stan wymaga stałego nadzoru lekarskiego. Szpitale uzdrowiskowe dostosowane są do obsługi pacjentów niepełnosprawnych i zapewniają całodobową opiekę lekarską oraz pielęgnarską. W sanatoriach uzdrowiskowych pacjent ma zapewnioną całodobową opiekę pielęgnarską oraz codzienny kontakt z lekarzem prowadzącym leczenie, a także całodobową pomoc lekarską w przypadkach nagłego zachorowania.

Potencjał polskich zakładów lecznictwa uzdrowiskowego umożliwia leczenie balneofizykalne chorób przewlekłych, prowadzenie działań profilaktycznych, rekonwalescencję po szpitalnym leczeniu zachowawczym lub operacyjnym oraz szybką i skuteczną rehabilitację.

Rzeczpospolita Polska posiada 45 statutowych uzdrowisk oraz 1 uzdrowisko urządzone w podziemnym wyrobisku górniczym.

Na ziemi kłodzkiej zlokalizowanych jest 5 miejscowości uzdrowiskowych tj. Łądek - Zdrój, Polanica - Zdój, Duszniki - Zdrój, Kudowa - Zdrój i Długopole - Zdrój. Zatem teren ten charakteryzuje największe natężenie gmin uzdrowiskowych, bogatych w walory przyrodnicze i antropogeniczne.

W Polsce zakłady lecznictwa uzdrowiskowego dysponują około 44 tys. łóżek (z czego ok. 35 tys. zlokalizowanych jest w sanatoriach uzdrowiskowych, a reszta, ok. 8 tys. w szpitalach uzdrowiskowych). W gminach działają ponadto hotele, pensjonaty, kwatery prywatne, pokoje gościnne, itp. - one także stanowią potencjalne zaplecze noclegowe dla uzdrowiskowego lecznictwa ambulatoryjnego.

W Łądku - Zdroju dysponujemy około 499 miejscami, a w Długopolu – Zdroju jest ich 222. Łącznie ok: 721 miejsc noclegowych.

Uzdrowiska charakteryzuje zróżnicowana struktura właścicielska. Obecnie właścicielami sanatoriów i szpitali uzdrowiskowych są w większości osoby prywatne (sprywatyzowano 16 dawnych Uzdrowiskowych Przedsiębiorstw Państwowych), 8 przedsiębiorstw skomunalizowano (właścicielami są samorządy wojewódzkie), 2 spółki (w Krynicy i Rabce – Zdroju) są nadal własnością Skarbu Państwa.

Źródło: Raport GUS „Zdrowie i ochrona zdrowia w 2015 r.” opublikowany 1 marca 2017 roku (www.stat.gov.pl)

W Polsce ponad połowa pacjentów leczonych w opiece stacjonarnej korzystała z dofinansowania pobytu ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. 1/3 pacjentów stanowią obecnie pacjenci pełnopłatni. W naszym uzdrowisku klienci ci się równoważą.

Aktualny stan prawny w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego

Działalność uzdrowisk, lecznictwa uzdrowiskowego regulują w szczególności:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r. Art. 68

Konstytucja stanowi:

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia
2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (...)
3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom (...), osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.

Ustawa z dn. 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U.2018.2190 t.j. z późn. zm.)

Art. 9 ust. 1 pkt. 3

Ustawa wskazuje: stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne mogą polegać w szczególności na (....) udzielaniu świadczeń zdrowotnych polegających na działaniach usprawniających, które służą zachowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia.

Ustawa z dn. 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U.2017.1056 t.j. z późn.zm.)

Ustawa określa m.in.: zasady oraz warunki prowadzenia i finansowania lecznictwa uzdrowiskowego; warunki lecznicze uzdrowisk; zasady sprawowania nadzoru nad lecznictwem uzdrowiskowym; zasady nadawania obszarowi statusu uzdrowiska, albo statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej; zasady pozbawiania obszaru statusu uzdrowiska, albo statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej; zadania gmin uzdrowiskowych.

Ustawa z dn. 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2018.1510 t.j. z późn.zm.)

Ustawa określa prawa świadczeniobiorców (art. 15 ust. 1 oraz ust. 2 pkt. 8)

Ponadto: **liczne rozporządzenia Ministra Zdrowia** w spr. kierowania i kwalifikowania pacjentów, świadczeń gwarantowanych, sposobu i trybu przeprowadzania kontroli w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego, czy w sprawie naczelnego lekarza uzdrowiskowego, itp.

Łądek – Zdrój, najstarsze uzdrowisko, stare i nowe zasoby – czy warto być uzdrowiskiem?

Najstarsze informacje o kąpielowych urządzeniach w Łądku – Zdroju pochodzą z 1241 roku (kurort ma zatem 778 lat). Wracając spod Legnicy hordy tatarskie popasały w pobliskim Otmuchowie pustosząc okoliczne siedziby ludzkie i ówczesne urządzenia kąpielowe. Sława łądeckich wód wzrosła po udanej kuracji trzech synów ks. Henryka Ziębickiego. Już w 1498 r. z inicjatywy księcia Jerzego Ziębickiego powstał tutaj zakład leczniczy z łazienkami i do Łądku Zdroju zaczęli przybywać pierwsi kuracjusze, a sława uzdrowiska wyraźnie rosła.

Czy warto być uzdrowiskiem?

- + marka polskich uzdrowisk
- + wielowiekowa tradycja polskiego lecznictwa uzdrowiskowego
- + doświadczenie balneologii i medycyny fizykalnej, w kontekście polskiej medycyny uzdrowiskowej
- + doświadczona i wykwalifikowana kadra
- + zakłady przyrodolecznicze i ich wykorzystanie w procesie leczenia
- + różnorodność naturalnych surowców leczniczych (wody, gazy, peloidy)
- + różnorodność profili leczniczych
- + olbrzymi potencjał zabiegowy (ich ilość i różnorodność)
- + klarowny, centralny system rejestrowania skierowań oraz prowadzenia list oczekujących na realizację świadczenia wyłącznie jednego rodzaju
- + bogata oferta turystyczna, rekreacyjna, sportowa i kulturalna.

- zbyt niska wycena świadczeń realizowanych w uzdrowiskach
- zbyt restrykcyjne, wybrane regulacje prawne dla zakładów lecznictwa uzdrowiskowego (wymogi infrastrukturalne i te, dotyczące realizacji świadczeń gwarantowanych)
- brak mechanizmów „dyscyplinowania” pacjentów do realizacji świadczenia (problem niedojazdów)
- zróżnicowana sezonowo i geograficznie popularność poszczególnych uzdrowisk
- niewystarczający marketing miejscowości i produktów
- niewykorzystanie potencjału (wolne tempo pozyskiwania środków)
- wieloprofilowość uzdrowisk, brak specjalizacji zakładów lecznictwa uzdrowiskowego
- brak standaryzacji usług (różny potencjał i jakość usług)
- niepełne dostosowanie istniejącej infrastruktury do osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych
- brak precyzyjnego określenia roli lecznictwa uzdrowiskowego w polskim systemie opieki rehabilitacyjnej.

Dla kogo jest współczesne uzdrowisko?

Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A. to dwa urokliwe Kurorty położone w zacisznych i malowniczych zakątkach południowo-wschodniej części Ziemi Kłodzkiej, świadczące kompleksowe usługi uzdrowiskowe, ze szczególnym uwzględnieniem leczenia uzdrowiskowego prowadzonego w oparciu o miejscowe surowce lecznicze i walory środowiska naturalnego oraz wykonuje inne specjalistyczne usługi w trosce o poprawę zdrowia kuracjuszy i zapewnienie jego maksymalnej ochrony.

1. Łądek – Zdrój: przede wszystkim leczeniem i rehabilitacją chorób narządu ruchu (reumatycznych, ortopedycznych, pourazowych i neurologicznych), leczeniem chorób skóry (w szczególności łuszczyca), chorób naczyń obwodowych, leczeniem i profilaktyką chorób zawodowych, leczeniem zaburzeń endokrynologicznych (w tym leczenie radonem niepłodności męskiej), chorób układu oddechowego oraz odnową biologiczną.
2. Długopole – Zdrój: leczone są choroby wątroby i dróg żółciowych, choroby przewodu pokarmowego, cukrzyca, choroby układu krążenia (przede wszystkim zaburzenia krążenia obwodowego, zylaki kończyn, choroby naczyń włosowatych, nadciśnienie tętnicze), nerwica, obrzęki oraz prowadzona jest rehabilitacja narządu ruchu.

Podstawowym obszarem działalności Uzdrowiska Łądek – Długopole S.A. jest świadczenie usług medycznych skierowanych zarówno dla pacjentów korzystających z turnusów leczniczych w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia, jak i klientów komercyjnych. Do końca 2016 roku Spółka prowadziła świadczenia na rzecz ZUS i nie wyklucza prowadzenia takiej działalności w przyszłości.

Pierwszą grupą klientów są kuracjusze uzdrowiskowi to przede wszystkim osoby w wieku ok 55-60 lat, posiadające wykształcenie średnie bądź niższe i osiągające stosunkowo niskie dochody. Z reguły przyjeżdżają oni do Uzdrowiska sami, a ich głównym celem jest poprawienie swojego zdrowia.

Drugą grupą klientów są klienci komercyjni, którzy posiadają dużą motywację zdrowotną. Są nastawieni przede wszystkim na poprawę swojego zdrowia, samopoczucia i na aktywność fizyczną. W grupie tej wyróżniamy przede wszystkim seniorów – osoby po 60 roku życia, zarówno kobiety jak i mężczyźni, mający problemy ze zdrowiem, ale także osoby młode oraz w wieku średnim, z dolegliwościami zdrowotnymi. Klient komercyjny oczekuje od Uzdrowiska wysokiej jakości świadczonych usług zarówno leczniczych jak i noclegowych. Ponadto, bardzo chętnie korzysta z usług dodatkowych, oferowanych przez Uzdrowisko.

Oferta uzdrowiskowa a oferta turystyczna: synergia czy konflikt?

Podstawowy obszar funkcjonowania Uzdrowiska Łądek – Długopole S.A. koncentruje się na sprzedaży usług medycznych, w tym: sprzedaży pobytów w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych (głównym kontrahentem jest NFZ), zabiegów balneologicznych oraz fizjoterapeutycznych, ale dla przeważającej części kuracjuszy liczy się także dodatkowa oferta turystyczna, kulturalna Uzdrowiska jak i jego otoczenia.

Na pozycję Uzdrowiska na rynku bardzo duży wpływ ma rozwój turystyczny regionu, a także coraz popularniejsza turystyka zdrowotna. Okoliczne góry, zabytki architektury oraz czyste rzeki są atutem tego miejsca podobnie jak turystyczne szlaki piesze, liczne trasy rowerowe, stoki narciarskie, turystyka konna i wędkowanie itp. Atrakcyjność zwiększają także liczne imprezy sportowe i kulturalne.